

Na sklonku horúceho leta aj o horúcich témach na úrovni V4

Stretnutie zástupcov agropotravinárskych komôr krajín V4 (Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko) sa uskutočnilo 4. a 5. septembra v čase, keď sú naši poľnohospodári ťažko skúšaní klimatickými zmenami a ich dopadmi (extrémne horúce leto a výrazné sucho), zmenami Spoločnej poľnohospodárskej politiky a problémami s jej implementáciou, turbulenciami na trhu s komoditami a vstupmi do poľnohospodárskej prvovýroby a v neposlednej miere aj dovozmi komodít z tretích krajín, ktoré nie sú vyprodukované za rovnako striktných podmienok, ako platia v Európskej únii. V tomto duchu sa nieslo aj rokovanie zástupcov poľnohospodárov krajín V4.

Diskusia o vode

Zástupcovia agropotravinárskych komôr v spoločnom Komuniké skonštatovali, že stav našich systémov povrchových vôd neodráža prispôsobenie sa extrémnym klimatickým podmienkam a úlohy rekonštrukcie a rozvoja zápasia s problémami financovania zo strany EÚ. Najúčinnějšíu a najrýchlejšiu metódu vytvárania nárazníkových vodných priestorov možno dosiahnuť prostredníctvom obnovy a ďalšieho rozvoja kanalizačných systémov (rozvoj siete, prehradenie...). Plán manažmentu povodia, ktorý sa má vypracovať v súlade s Rámcovou smernicou EÚ o vode, určuje dosiahnutie dobrého stavu (kvantita, kvalita, ekológia) útvarov povrchových a podzemných vôd, ako aj opatrenia, ktoré sú potrebné na dosiahnutie dobrého stavu. Tieto vodohospodárske opatrenia, ktoré sú tu definované pre úroveň členských štátov, však nemajú ani po odbornom schválení zo strany EÚ finančné krytie EÚ, čo je anomália, ktorú treba čo najskôr vyriešiť.

Návrh SPPK

V tejto súvislosti predseda SPPK Andrej Gajdoš navrhol, aby agropotravinárske komory krajín V4 vypracovali spoločný strategický dokument zameraný na hospodárenie s vodou v poľnohospodárstve. Následne bude tento materiál predstavený aj ďalším krajinám a zároveň bude presadzovaná jeho implementácia v praxi Európskou komisiou (zakomponovanie do budúcej Spoločnej

poľnohospodárskej politiky). S týmto prístupom účastníci jednohlasne súhlasili.

SPP musí podporovať poľnohospodárov v neustálom rozvoji poľnohospodárskych technológií a v prekonávaní ekologických a klimatických výziev. EÚ musí podporovať hodnotenie rizík, ktoré vyváži ochranu životného prostredia s potrebami hospodárstva, aby sa zabezpečila vyššia produktivita. Prechodom na obehové hospodárstvo sa nám podarí efektívnejšie využívať zdroje, udržať ich v prevádzke čo najdlhšie a prípadne ich obnoviť (pôda, voda, živiny).

Účastníci budapeštianskeho rokovania hovorili o význame environmentálne priaznivých opatrení v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) ako kľúčového prvku udržateľného poľnohospodárstva a hospodárenia s prírodnými zdrojmi. Na dosiahnutie cieľov udržateľnosti je potrebné, aby tieto opatrenia boli racionálnejšie a ústretovejšie voči poľnohospodárom.

Skutočná transformácia Zelenej dohody do stratégií však ukázala dôsledky nevykonávania posúdení vplyvu a nedostatočnej reakcie na zmeny v hospodárskom a klimatickom prostredí, na vonkajšie nepredvídateľné udalosti (COVID, vojna medzi Ruskom a Ukrajinou). Ukázali sa aj dôsledky ignorovania názorov tých, ktorých sa zmena najviac dotýka - poľnohospodárov - pri prijímaní rozhodnutí. Poľnohospodári vyjadrili svoju nespokojnosť v celej Európe. Stále je potrebné postupne transformovať odvetvia vrátane poľnohospodárstva smerom k udržateľnejšej výrobe, ktorú podporuje spoločnosť, ale teraz sa ukázalo, že je nevyhnutná výrazná úprava pravidiel SPP prispôbená reálnemu životu a skutočným potrebám vidieka.

Očakávania od európskych politikov

V posledných desaťročiach sa konkurencieschopnosť poľnohospodárov v EÚ výrazne znížila v dôsledku rastúceho regulačného zaťaženia a prísnejších regulačných podmienok, než aké majú naši konkurenti. Životná úroveň poľnohospodárov sa neustále znižuje. Očakávame, že nová Európska komisia a Európsky parlament sa vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa poľnohospodárstva vrátia k cieľom stanoveným v článku 39 Zmluvy o fungovaní EÚ.

Nariadenie (EÚ) č. 2023/1115 o sprístupňovaní určitých komodít a výrobkov súvisiacich s odlesňovaním a degradáciou lesov na trhu Únie a o ich vývoze z Únie je súčasťou stratégie EÚ v oblasti biodiverzity na obdobie do roku 2030, novej stratégie EÚ v oblasti lesného hospodárstva na obdobie do roku 2030 a európskej zelenej dohody. V nariadení sa stanovujú záväzné pravidlá pre účastníkov trhu a obchodníkov pôsobiacich v Európskej únii (EÚ); jeho cieľom je minimalizovať príspevok Únie ku globálnemu odlesňovaniu a degradácii lesov; a znížiť príspevok Únie k emisiám skleníkových plynov a globálnej strate biodiverzity. S týmto cieľom možno súhlasiť, ale EÚ zároveň ide proti tomuto zámeru tým, že uľahčuje dovoz poľnohospodárskych výrobkov z tretích krajín.

podpísané komuniké odošlú samosprávy čelným predstaviteľom EK a organizácie COPA-COGECA

Prítomní sa zhodli na tom, že nariadenie prinesie poľnohospodárom mimoriadnu byrokratickú záťaž a ohrozí obchodné toky s uvedenými komoditami a výrobkami. Preto je potrebné naďalej koordinovane spolupracovať s rôznymi orgánmi štátnej správy a politickými reprezentáciami, aby bol proces implementácie čo najjednoduchší. Vyzývame Európsku komisiu, aby ešte pred nadobudnutím účinnosti nariadenia vydala delegované nariadenie, ktorým zaradí Českú republiku, Poľskú republiku, Maďarsko a Slovensko medzi „nízkorizikové krajiny“, čo je základnou právnou podmienkou umožnenia implementácie zjednodušeného systému.

Okrem toho žiadame o odklad nadobudnutia účinnosti nariadenia o tri roky. Je potrebné požiadať vlády krajín V4 a rokovať s nimi, aby formálne a neformálne rokovali s Európskou komisiou o predložení a schválení nariadenia, ktoré by odložilo účinnosť vyššie uvedeného nariadenia.

Musí sa dosiahnuť medzinárodné prijatie noriem, ktoré zaručia súlad dovážaného tovaru s predpismi EÚ. Okrem toho je potrebná kontrola na mieste a schválenie súladu s právnymi predpismi EÚ inšpektormi EÚ - výroba, bezpečnosť potravín, hygiena atď. Viaceré krajiny túto techniku od výrobcov z EÚ vyžadujú, rovnako ako EÚ má podobnú organizáciu (Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín). Túto organizáciu treba posilniť a rozšíriť jej pôsobenie. V prípade nedostatkov a nezrovnalostí dovážaných výrobkov pri ich vstupe na hranice EÚ je potrebné zabezpečiť pozastavenie dodávok od výrobcov daného tovaru.

BIOEAST

Na stretnutí vyšehradských samospráv boli predstavené aktivity iniciatívy BIOEAST. Pokiaľ ide o oblasť BIOEAST, naše komory zdôrazňujú, že veľmi pozitívne hodnotia čoraz intenzívnejšie a účinnejšie advokačné a sprostredkovateľské aktivity iniciatívy pre strednú a východnú Európu, ktorá vznikla v roku 2016. Súhlasíme s tým, že pre poľnohospodársku spoločnosť krajín V4 a ďalších sedem zúčastnených krajín je dôležité a perspektívne, ak sa s pomocou politiky a odbornej práce v rámci spolupráce BIOEAST identifikujú tie spoločné strategické smery a oblasti výskumu, ktoré

zodpovedajú spoločným a osobitným znalostným potrebám a inovačným možnostiam týchto krajín. V súlade s tým naše komory podporujú realizáciu „Manifestu zainteresovaných strán“ uverejneného na webovej stránke iniciatívy BIOEAST a sú otvorené posilneniu spolupráce s iniciatívou BIOEAST.

Cieľom je vytvoriť inovatívnejšiu, zdrojovo efektívnejšiu a konkurencieschopnejšiu spoločnosť, ktorá koordinuje potravinovú bezpečnosť s využívaním biologicky obnoviteľných zdrojov na udržateľné priemyselné účely a zároveň zabezpečuje udržateľnosť vidieka a ochranu životného prostredia.

Predseda SPPK Andrej Gajdoš však zdôraznil, že je nevyhnutné, aby BIOEAST užšie spolupracoval s poľnohospodármi, najmä pri sprostredkovaní výsledkov výskumu do poľnohospodárskej praxe.

Naše komory sa zhodli v tom, že musíme spolupracovať čoraz intenzívnejšie, aby sme mohli osloviť rozhodovacie orgány a zákonodarcov na základe spoločných priorít, aby sme naše spoločné záujmy mohli prezentovať v národnej, organizovanej forme, na rokovacích fórach, kde môžeme po predchádzajúcich konzultáciách koordinovane prezentovať náš spoločný postoj. Na tento účel sa na záver stretnutia uskutočnili neformálne konzultácie slovenskej, českej, poľskej a maďarskej komory rozšírené o ďalšie východoeurópske poľnohospodárske komory.

Vzhľadom na naliehavosť nadchádzajúcich výziev bolo dohodnuté, že raz za rok sa uskutoční rozšírené zasadanie poľnohospodárskych komôr o ďalšie krajiny strednej a východnej Európy.

Účastníci stretnutia sa dohodli, že ďalšie spoločné stretnutie poľnohospodárskych komôr krajín V4 sa uskutoční na Slovensku v termíne 12. a 13. decembra 2024.